

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

Плану відновлення України в сфері енергоефективності централізованого теплопостачання (за матеріалами робочої групи «Будівництво, містобудування, модернізація міст та регіонів України»)

Вебінар	Що пропонує громадам Нацплан відновлення України щодо житла, енергоефективності, централізованого теплопостачання
Час	15.08.2022 15-00

Національна рада з відновлення напрацювала План заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, зокрема щодо підвищення енергоефективності, відбудови житла та збереження централізованого теплопостачання <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/construction-urban-planning-modernization-of-cities-and-regions.pdf>

Врахування інтересів громад та їхнє залучення до процесу планування надважливе: опісля перемоги саме від громад залежатиме, яким чином здійснюватиметься відновлення України в містах і регіонах.

1. Напрямок «Житло, енергоефективність, цивільна безпека»

1.1. Висока енергетична і кліматична вразливість громад

Проблема, мета та цілі по етапах

Проблема	Мета	Цілі по етапах виконання плану		
		Етап 1: червень-грудень 2022 р.	Етап 2: січень 2023 р. – грудень 2025 р.	Етап 3: січень 2026 р. – грудень 2032 р.
Висока енергетична і кліматична вразливість громад	Створення умов для сталого енергетичного розвитку громад і регіонів України	100% органів місцевого самоврядування забезпечені методологією для довгострокового енергетичного планування	100% ОМС запровадили планування та ефективного управління використанням палива та енергії парникових газів / декарбонізація енерговикористання в громадах	Зниження на 30% енергоспоживання та викидів парникових газів / декарбонізація енерговикористання в громадах
Загальний розмір потреби у фінансових ресурсах для досягнення цілі		0,9 млн грн (30 тис. євро)	1 815 млн грн (60,5 млн євро)	630 млн грн (21 млн євро) – загальнонаціональна просвітницька кампанія
Залежність від завдань інших напрямів		Відновлення та розвиток економіки Енергетична безпека Екологічна безпека Відбудова та розбудова інфраструктури		

Завдання по досягненню цілей

Завдання	Термін виконання
Ціль 1. 100% органів місцевого самоврядування забезпечені методологією для довгострокового енергетичного планування – етап 1	
1.1 Створити рамкову методологію для довгострокового планування сталого енергетичного розвитку громад і регіонів	вересень 2022
1.2. Здійснити попередню оцінку обсягів використання палива та енергії в громадах	грудень 2022
Ціль 2. 100% органів місцевого самоврядування запровадили планування та ефективне управління використанням палива та енергії - етап 2	
2.1 Запровадити системи енергетичного менеджменту в 100% громад	травень 2023
2.2 Визначити цілі і напрямки довгострокового сталого енергетичного розвитку у 100% громад і 100% регіонів через розроблення місцевих енергетичних планів	листопад 2023
2.3 Запровадити загальнодержавну систему моніторингу стану систем життєзабезпечення населених пунктів	жовтень 2023
2.4 Запровадити механізми фінансової підтримки розроблення МЕРПів, підготовки та впровадження проектів сталого енергетичного розвитку громад і регіонів	листопад 2023
2.5. Розробити банкабельні (bankable) плани пріоритетних інвестицій і техніко-економічні обґрунтування проектів сталого енергетичного розвитку громад і регіонів	грудень 2023
2.6. Запровадити механізми “Від субсидій до інвестицій” (Subsidies-to-Investments) для стимулювання до підвищення енергоефективності в житловій сфері та подолання енергетичної бідності	грудень 2024
2.7. Запровадити механізми податкового стимулювання до підвищення енергоефективності в сфері надання житлово-комунальних послуг	грудень 2024
2.8. Запровадити механізми стимулювання розвитку вітчизняного виробництва енергоефективного обладнання та енергозберігаючих будівельних матеріалів	грудень 2024
2.9. Підвищити обізнаність громадян щодо сталого енергетичного розвитку громад і регіонів	грудень 2025 - грудень 2032
Ціль 3. Зниження на 30% енергоспоживання та викидів парникових газів / декарбонізація енерговикористання в громадах - етап 3	
Етап 3: січень 2026 року – грудень 2032 року	
3.1 Знизити на 35% питоме споживання палива та енергії в секторі будівель	грудень 2032
3.2 Підвищити на 30% ефективність використання палива та енергії в системах життєзабезпечення	грудень 2032
3.3 Збільшити до 27% частку використання місцевих відновлювальних джерел енергії	грудень 2032

1.2. Висока енергоємність сектору житлових і громадських будівель

Проблема і мета, цілі по етапах плану

Проблема	Мета	Цілі по етапах виконання плану		
		Етап 1: червень-грудень 2022 р.	Етап 2: січень 2023 р. – грудень 2025 р.	Етап 3: січень 2026 р. – грудень 2032 р.
Висока енергоємність сектору житлових і громадських будівель загрожує енергетичній безпеці України	Посилення енергетичної незалежності і через зниження енергоємності сектору житлових і громадських будівель у енергоефективний спосіб	Підвищення енергоефективності в секторі будівель на 5% шляхом здійснення маловитратних заходів в існуючих будівлях та відбудови зруйнованих будівель до високого класу енергоефективності	Підвищення енергоефективності в секторі будівель на 13% (шляхом відбудови зруйнованих будівель до рівня NZEB та термомодернізації найбільш енерговитратних будівель)	Підвищення енергоефективності в секторі будівель на 35% (шляхом масштабної термомодернізації будівель та будівництва будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії - NZEB)
Загальний розмір потреби у фінансових ресурсах для досягнення цілі		17,8 млрд грн (592 млн євро)	539,8 млрд грн (17 992 млн євро)	2 997,5 млрд. грн. (99 915 млн євро)
Зв'язок цілі з іншими напрямками		Відновлення та розвиток економіки Енергетична безпека Екологічна безпека Аудит збитків, понесених внаслідок війни Соціальний захист	Аудит збитків, понесених внаслідок війни Відновлення та розвиток економіки Енергетична безпека Екологічна безпека Функціонування фінансової системи, її реформування та розвиток Соціальний захист	Відновлення та розвиток економіки Енергетична безпека Екологічна безпека Функціонування фінансової системи, її реформування та розвиток Соціальний захист

Завдання по досягненню цілей

Опис завдання по досягненню цілі	Термін виконання
Ціль 1. Підвищення енергоефективності в секторі будівель на 5% - етап 1	
1.1 Визначити цілі та оптимальні шляхи забезпечення термомодернізації фонду житлових і громадських будівель	липень 2022
1.2 Запровадити на державному та місцевому рівні довгострокові програми підтримки термомодернізації будівель та будівництва NZEB	серпень 2022
1.3 Підвищити вимоги до показників енергетичних характеристик будівель (огороджувальні конструкції, інженерні системи будівель, вимоги до будівництва тощо)	жовтень 2022
1.4 Визначити вимоги до будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії (NZEB)	жовтень 2022
1.5 Знизити до 5% неутилізовані тепловтрати у внутрішньобудинкових трубопроводах опалення в житлових і громадських будівлях	грудень 2022
1.6 Підвищити до 90% ефективність використання енергії (у тому числі природного газу) на джерелах опалення житлових і громадських будівель	грудень 2022
1.7 Забезпечити відбудову зруйнованих будівель до класу енергетичної ефективності не нижче B	грудень 2022
Ціль 2. Підвищення енергоефективності в секторі будівель на 13% - етап 2	
2.1 Визначити найбільш енерговитратні будівлі по кожній області, скласти перелік будівель, що потребують термомодернізації в першу чергу	лютий 2023
2.2 Знизити щонайменше у 2 рази тепловтрати в найбільш енерговитратних житлових і громадських будівлях	жовтень 2025
2.3 Забезпечити заміщення 22% природного газу відновлювальними джерелами енергії в системах індивідуального та автономного опалення будівель	жовтень 2025
2.4 Розвивати компетенції та кваліфікації фахівців будівельних професій щодо здійснення будівництва NZEB	лютий 2023
2.5 Відпрацювати пілотні проекти з будівництва будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії (NZEB), у тому числі при відбудові зруйнованих будівель	жовтень 2023
2.6 Встановити обов'язковість виконання вимог NZEB при новому будівництві всіх громадських будівель публічної власності	грудень 2025
Ціль 3. Підвищення енергоефективності в секторі будівель на 35% - етап 3	
3.1 Встановити обов'язковість виконання вимог NZEB при новому будівництві всіх будівель	грудень 2027
3.2 Знизити щонайменше у 2 рази тепловтрати в 35% громадських будівлях публічної власності, які відносяться до соціальної інфраструктури	грудень 2032
3.3 Знизити щонайменше у 2 рази тепловтрати в 35% житлових будинках	жовтень 2032

3.4 Забезпечити заміщення 35% природного газу відновлювальними джерелами енергії в системах індивідуального та автономного опалення будівель	грудень 2032
3.5 Збільшити кількість будівель із близьким до нульового рівнем енергоспоживання (NZEB)	грудень 2030
3.6 Визначити вимоги до будівель з нульовим рівнем викидів парникових газів (ZEB)	грудень 2028
3.7 Відпрацювати пілотні проекти з будівництва ZEB в кожній області України	жовтень 2030
3.8 Встановити обов'язковість виконання вимог ZEB при новому будівництві всіх громадських будівель публічної власності	грудень 2030
3.9 Встановити обов'язковість виконання вимог ZEB при новому будівництві всіх будівель	грудень 2032

2. Напрямок «Інфраструктура систем життєзабезпечення»
Проблема і мета, цілі по етапах плану

Проблема	Мета	Цілі по етапах виконання плану		
		Етап 1: червень-грудень 2022 р.	Етап 2: січень 2023 р. – грудень 2025 р.	Етап 3: січень 2026 р. – грудень 2032 р.
Існуюча система теплозабезпечення в Україні не здатна гарантувати громадянам безперервне, безпечне, доступне і якісне опалення	Гарантувати споживачам безперервне, безпечне, доступне і якісне опалення	100% громадян України забезпечені опаленням	Зниження на 20% використання природного газу на потреби теплозабезпечення	50% теплової енергії в системах теплозабезпечення отримується з відновлюваних джерел енергії, джерел скидної теплової енергії та когенераційних установок
Загальний розмір потреби у фінансових ресурсах для досягнення цілі		60 млрд грн (2 млрд євро)	210 млрд грн (7 млрд євро)	210 млрд грн (7 млрд євро)
Зв'язок цілі з іншими напрямами		Відновлення та розвиток економіки Енергетична безпека Функціонування фінансової системи, її реформування та розвиток Аудит збитків, понесених внаслідок війни		

Завдання по досягненню цілей

Опис завдання по досягненню цілі	Термін виконання
Ціль 1. 100% громадян України забезпечені опаленням - етап 1	
1.1 Визначити способи забезпечення опаленням в населених пунктах постраждалих від військових дій	липень 2022
1.2 Відновити функціонування об'єктів централізованого тепlopостачання, що були пошкоджені або зруйновані	жовтень 2022
1.3 Визначити способи забезпечення опаленням на випадок перерв з постачанням газу і електричної енергії	жовтень 2022
1.4 Забезпечити можливості підприємствам сфери тепlopостачання для стабільного проходження опалювального сезону 2022-2023	жовтень 2022
Ціль 2. Зниження на 20% використання природного газу на потреби теплозабезпечення - етап 2	
2.1 Визначити цілі і напрямки розвитку систем тепlopостачання населених пунктів	травень 2023
2.2 Створити механізм фінансування сталого розвитку систем тепlopостачання	травень 2023
2.3 Забезпечити стійку фінансову спроможність підприємств у сфері тепlopостачання провадити їх господарську діяльність	жовтень 2023
2.4 Впровадити системи управління використанням паливно-енергетичних ресурсів на підприємствах сфери тепlopостачання	жовтень 2024
2.5 Знизити втрати теплової енергії в теплових мережах щонайменше до 12%	жовтень 2025
2.6 Підвищити ефективність використання палива на джерелах теплової енергії щонайменше до 92%	жовтень 2025
2.7 Забезпечити заміщення 10% природного газу в системах тепlopостачання	жовтень 2025
2.8 Реалізувати принципи розумних мереж і інтелектуального обліку в системах централізованого тепlopостачання що охоплюють не менше 5% споживачів теплової енергії	жовтень 2025
Ціль 3. 50% теплової енергії в системах теплозабезпечення отримується з відновлюваних джерел енергії, джерел скидної теплової енергії та когенераційних установок - етап 3	
3.1 Запровадити ринкові механізми у сфері централізованого тепlopостачання	жовтень 2028
3.2 Забезпечити рівні умови на ринках енергоносіїв для підприємств сфери тепlopостачання та побутових споживачів	жовтень 2028
3.3 Збільшити частку ефективних систем централізованого тепlopостачання до 90%	жовтень 2032
3.4 Збільшити частку ефективних систем індивідуального тепlopостачання до 30%	жовтень 2032
3.5 Запровадити ефективні систем централізованого охолодження	грудень 2032

3. Програмні документи

Назва програмного документу	Поточний стан
Висока енергетична та кліматична вразливість громад через нераціональне використання палива і енергії у населених пунктах	
Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1803-р	План заходів з реалізації у 2021-2023 рр. у процесі впровадження. Очікувані результати на 2021 р. досягнуті частково
Висока енергоємність сектору житлових і громадських будівель загрожують енергетичній безпеці України	
Енергетична стратегія України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р	Прийнято, реалізовано перший етап стратегії. Другий етап реалізації не схвалено, здійснюється перегляд стратегії. У частині заходів на забезпечення енергетичної ефективності будівель першого етапу, зокрема: - створено Фонд енергоефективності, реалізовано 100 проектів, отримано 1 тис. заявок - впроваджено енергетичну сертифікацію, видано 10000 сертифікатів; - затверджено Національний план збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії - реалізовано ряд заходів, спрямованих на підвищення обізнаності населення.
Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1803-р	Прийнято наприкінці 2021 року, розпочато реалізацію у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель: проведено переговори з міжнародними партнерами щодо фінансування та розширення сфери діяльності Фонду енергоефективності; - створення бази енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель; - передбачено впровадження систем енергоменеджменту. План передбачає розвиток місцевих програм підтримки енергоефективності; визначає створення бази енергетичних та експлуатаційних характеристик будівель; передбачає просування та розвиток ринку енергосервісу та підвищення рівня комерційного обліку споживання енергоносіїв.

<p>Концепція реалізації державної політики у сфері забезпечення енергетичної ефективності будівель у частині збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії та затвердження Національного плану збільшення кількості будівель з близьким до нульового рівнем споживання енергії. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 січня 2020 р. № 88-р</p>	<p>Прийнято, реалізується, зокрема в рамках заходів першого етапу Нацплану: - розроблено законопроект щодо вдосконалення регулювання у сфері, імплементацію законодавства ЄС, покращення роботи Фонду енергоефективності; - розроблено проект Стратегії термомодернізації; - вдосконалюється регулювання енергетичної сертифікації будівель, Базу даних енергетичних сертифікатів інтегровано в Єдину електронну систему у сфері будівництва; - розроблено та затверджено мінімальні вимоги до енергетичної ефективності будівель; - здійснюється розробка вимог до будівель з близьким до нульового рівнем споживання; - затверджено порядок впровадження систем енергоменеджменту в державних органах, закладах та установах, впроваджено енергоменеджмент у 271 громаді, готується їх ширше впровадження.</p>
<p>Існуюча система теплозабезпечення в Україні не здатна гарантувати громадянам безперервне, безпечне, доступне і якісне опалення</p>	
<p>Концепція реалізації державної політики у сфері теплопостачання (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 569-р)</p>	<p>План заходів реалізації концепції до 2020 р. затверджений і виконаний повністю. План заходів на наступні періоди - не затверджено</p>
<p>Енергетична стратегія України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність” (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р)</p>	<p>План заходів реалізації стратегії - не затверджено. Очікувані результати на 2020 р. не досягнуто.</p>
<p>Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 рр. (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243)</p>	<p>З 2019 р. програма використовувалася виключно для кредитування населення в цілях утеплення. Загальний обсяг виконання програми в попередні роки і за іншими напрямками не перевищував 40%. Очікувані результати - не досягнуто.</p>

4. Список основних загальнонаціональних проєктів

Опис проєкту	Критерії/показники виконання пропозиції (кількісні або якісні)	Орієнтовна потреба у фінансуванні (млн грн)
Теплоізоляція внутрішньобудинкових трубопроводів опалення багатоквартирних будинків (маловитратні заходи)	62 400 багатоквартирних будинків	7488.0
Теплоізоляція внутрішньобудинкових трубопроводів опалення громадських будівель публічної власності (маловитратні заходи)	31 600 громадських будівель (заклади охорони здоров'я, освіти, адмінбудівлі) комунальної та державної власності	4740.0
Налагодження газових котлів автономного опалення громадських будівель публічної власності (маловитратні заходи)	7 684 газових котелень громадських будівель (заклади охорони здоров'я, освіти) комунальної та державної власності	115.3
Налагодження індивідуальних теплових пунктів в багатоквартирних будинках (маловитратні заходи)	4 377 ІТП в багатоквартирних будинках	65.7
Термомодернізація найбільш енерговитратних громадських будівель публічної власності	4 500 громадських будівель (заклади охорони здоров'я, освіти) комунальної та державної власності	40500.0
Термомодернізація найбільш енерговитратних багатоквартирних будинків	8 950 багатоквартирних будинків	107400.0
Термомодернізація індивідуальних житлових будинків	330 тис. індивідуальних житлових будинків	103950.0
Заміна газових котлів на теплові насоси в системах автономного опалення в утеплених громадських будівлях публічної власності	7 684 автономних котелень	23052.0
Заміна газових котлів на теплові насоси в системах індивідуального опалення в утеплених житлових будинках	430 тис. домогосподарств, зокрема: 100 тис. - в багатоквартирних будинках, 330 тис. - в індивідуальних будинках	39480.0
Пілотне будівництво будівель із близьким до нульового рівнем енергоспоживання (NZEB), у тому числі шляхом відбудови зруйнованих будівель відповідно до вимог NZE	100 пілотних NZEB (кожній області України, за винятком громад, що визначені як тимчасово окуповані території), зокрема:	1475.0

	100 тис. – в багатоквартирних будинках, 330 тис. – в індивідуальних будинках серед громадських (школи, дитсадки) і житлових будинках	
Масштабна термомодернізація громадських будівель публічної власної	27 000 громадських будівель (заклади охорони здоров'я, освіти, адмінбудівлі) комунальної та державної власності	243000.0
Масштабна термомодернізація багатоквартирних будинків	53 680 багатоквартирних будинків	644160.0
Масштабна термомодернізація індивідуальних житлових будинків	1,95 млн домогосподарств в індивідуальних будинках	61 250.0
Масштабна заміна газових котлів на теплові насоси в системах індивідуального опалення житлових будинків	2 520 тис. домогосподарств, зокрема: 570 тис. - в багатоквартирних будинках, 1 950 тис. - в індивідуальних будинках	231660.0
Масштабне встановлення теплових насосів для опалення і охолодження громадських будівель публічної власності	27000 громадських будівель (заклади охорони здоров'я, освіти, адмінбудівлі) комунальної та державної власності	231660.0 -
Будівництво будівель із близьким до нульового рівнем енергоспоживання (NZEB)	2000 NZEB, зокрема: 1250 громадських будівель (заклади охорони здоров'я, освіти, адмінбудівлі) комунальної та державної власності; 150 багатоквартирних будинків; 600 індивідуальних будинків	36660.0
Пілотне будівництво будівель з нульовим рівнем викидів парникових газів (ZEB)	100 пілотних ZEB серед громадських будівель (школи, дитсадки) і житлових будинків в кожній області України	3000.0
Програма підтримки впровадження систем енергоменеджменту та енергомоніторингу в територіальних громадах (у тому числі в комунальних підприємствах)	1469 територіальних громад запровадили системи енергоменеджменту	468.0
Навчальна програма для фахівців з енергетичного менеджменту в ОМС щодо розроблення і впровадження місцевих енергетичних планів	По 3 фахівця в кожному ОМС (1469 територіальних громад, 24 областей та АР Крим)	27.0

Програма підтримки розроблення місцевих енергетичних планів для кожної територіальної громад	1469 місцевих енергетичних планів розроблено	198.0
Програма підтримки розроблення регіональних енергетичних планів для кожної області та АР Крим	25 регіональних енергетичних планів (24 областей та АР Крим) розроблено	3.4
Програма підтримки розроблення банкабельних планів пріоритетних інвестицій та техніко-економічних обґрунтувань для пілотних проектів щодо сталого енергетичного розвитку громад і регіонів	По 1 ТЕО пілотного проекта на конкурсній основі в кожному ОМС (1469 територіальних громад, 24 областей та АР Крим)	762.0
Загальнонаціональна інформаційнопросвітницька кампанія для підвищення обізнаності громадян щодо сталого енергетичного розвитку громад і регіонів	Широкомасштабна та довгострокова інформаційна кампанія через загальнонаціональні ЗМІ. В 1469 громадах проведені "Дні енергії", створено поліграфічну продукцію, буклети, флаєри, каталоги та інших презентаційні матеріали, сувенірна продукція тощо	990.0
Ремонт об'єктів централізованого тепlopостачання, що були пошкоджені або зруйновані	Частка споживачів яким відновлено послугу централізованого тепlopостачання - 80%	1000.0
Будівництво (створення) мережі логістичних хабів і формування на них запасів устаткування і запасних частин необхідних для швидкого відновлення енергопостачання	Кількість перерв в опаленні житлових приміщень тривалістю довше 3 діб - 0 перерв	1000.0
Розроблення і оновлення схем тепlopостачання населених пунктів з населенням більше 20 тис. осіб	Частка населених пунктів, що мають актуальні схеми тепlopостачання - 100%	150.0
Масове встановлення ІТП в будівлях, приєднаних до системи ЦТ	Кількість встановлених теплових пунктів -	29000.0
Модернізація теплових мереж	Втрати теплової енергії в системах централізованого тепlopостачання - не перевищують 12%	99000.0
Встановлення конденсаційних теплоутилізаторів	Частка теплогенеруючих установок оснащених теплоутилізаторами - 30%	3000.0

Модернізація джерел теплової енергії	Ефективність використання палива на джерелах теплової енергії - не нижче 92% Частка потужності джерел теплової енергії, що використовують один вид палива в системах ЦТ - не більше 70%	44000.0
Автоматизація роботи систем централізованого тепlopостачання	Система інтелектуального обліку реалізована в системах централізованого тепlopостачання що охоплюють не менше 5% споживачів теплової енергії	3000.0
Будівництво нових і модернізація діючих когенераційних установок	Загальна теплова потужність вискоефективної когенерації в системах ЦТ - не менше 1 ГВт	45000.0
Підключення джерел скидної теплової енергії для підвищення ефективності використання енергії промисловістю, скорочення викидів парникових газів, заміщення природного газу в системах ЦТ	Загальна теплова потужність додатково приєднаних джерел скидної теплової енергії в системах ЦТ - не менше 3,75 ГВт	45000.0
Встановлення теплових насосів для потреб централізованого і індивідуального опалення	Теплова потужність додатково встановлених для потреб централізованого тепlopостачання теплових насосів - 3 ГВт	45000.0